

ALS fingið gula kortið

– Vit hava fingið ávaring um at fáa viðurskiptini hjá teimum, sum arbeiða á fiskavirkjum, í tryggja legu, sigur Karin Kjølbros

ÁKI BERTHOLDSEN

– Nú verður tað neyðugt at fáa viðurskiptini hjá arbeiðsfólki á fiskavirkjum í rættlag.

Tað er orsökini til, at ALS nú hevur gjørt eitt uppskott til eina kunngerð fyri tey, sum eru í fiskavirkisskipanini hjá ALS.

Karin Kjølbros, stýrisformaður í ALS, sigur, at tá ið kreppan skolaði oman yvir føroyingar sum eitt ólóggið og tók alt av fótum, var ALS skundað ígjøgnum fyri at fáa eina skipan á beinini, sum kundi bjarg teimum, sum komu ringast fyri vegna arbeiðsloysi.

– Starvsfólkið fekk eina lóg at arbeiða undir, og so máttu tey klára seg sum frægast.

– Tað einasta, sum tað snúði seg um, var at yvirleva

og at útvega pening til útgjaldini og so mátti starvsfólkið royna at umsita sum frægast.

– Men so við og við hevur ALS fingið kunngerðir fyri tey ymsu okini, so at umsitingin er komin í eina tryggja legu.

Fingið gult kort

Stýrisformaðurin sigur, at nú er bara eitt oki eftir, har ALS onga kunngerð hevur at ganga eftir.

Og tað er viðvíkjandi teimum, sum eru undir fiskavirkisskipanini.

– Síðani hava vit ferð eftir ferð fingið boð frá bæði grannskoðara og lógfrøðingi um, at vit máttu siggja til at fáa eina kunngerð fyri fiskavirkisskipanina.

– Og nú hava vit bart út fingið tað gula kortið, tí umsitingin á hesum oki er ikki

í tryggum hondum.

Fekk kaldliga móttøku

Hon sigur, at stýrið tí hevur gjørt eitt uppskott til eina kunngerð fyri tey, sum arbeiða á fiskavirkjunum.

– Men tað er ikki ov nógv sagt, at kunngerðin hevur fingið kaldliga móttøku.

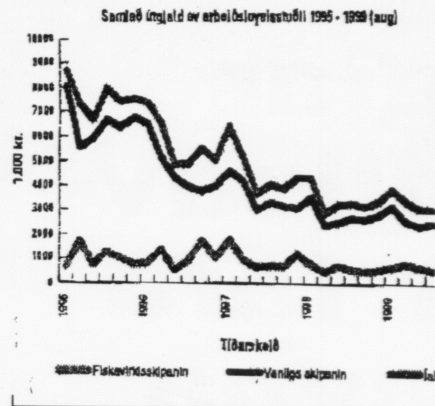
Ikki minst er tað Føroya Arbeiðarafelag, sum hevur funnist at uppskottinum.

Karin Kjølbros sigur, at ein av atfinningunum er, at talan er um eitt gott bygðarmenningartiltak og at kunngerðin fer at skerja umstøðurnar hjá teimum, sum arbeiða á fiskavirkjum.

– Tað er uttan iva eitt gott bygðarmenningartiltak.

– Men tað er helst ein spurningur, um bygðarmenning er eitt uppgávukort hjá ALS.

Endamálið við fiskavirk-

Sum tað sæst á talvuni, táttaði útgjaldið fyrst í 1995 upp í nógvu milliónum hvørja ferð, t.v.s. 14. hvønn dag. Nú er tað komið niður á eina triggjar milliónir. Hetta svarar til eina minking uppá heili 66%. Grundin til, at gongdin í útgjaldinum er so óstøðug, er, at verðir ger, at arbeiðsloysið minskar um summarið og veksur aftur um veturin.

Sum tað sæst, er gongdin í útgjaldinum til arbeiðsleys í fiskavirkisskipanini nógv stóðugari enn í vanligari skipanini, tó at tað er fallið eitt lítið sindur samanumtikið

isskipanini var, at virkni kundi varðveita eitt fast lið av starvsfólki, hóast fiskur kanska ikki var til at tey kundu arbeiða hvønn dag.

– Tí var ongín fiskur, skuldi fólk kortini verða tryggjað lön í 32 tímar hvørja viku og tað skuldi tí ikki verða neyðugt hjá teimum at leita sær eftir øðrum arbeiði.

– Talan var sostatt um, at fólk skuldu hava fast tilknýti til eitt ávíst virkið. Í uppskottinum til kunngerð fyri fiskafólkið, hevur ALS stýrið ásett, at tann, sum ongan arbeiðstíma hevur havt á einum virki í átta vikur, kann ikki longur sigast at hava eitt fast tilknýti til eitt virki.

– Tí eigur viðkomandi ikki longur at vera í fiskavirkisskipanini, men eigur heldur at fara uppí vanligu skipanina. Karin Kjølbros sigur, í vanligu skipanini eru nevnliga nakrir møguleikar, sum eru sera umráðandi at brúka, ikki minst hjá konufólki.

– Og teir møguleikar eru at fáa førleikagevandi skeið av ymsum slag, so at viðkomandi kann kvalifisera

seg til ávís stovr.

– Tann møguleikin er ikki til staðar í fiskavirkisskipanini, tí tá skal viðkomandi altíð verða til taks hjá tí eina virkinum.

Stýrisformaðurin sigur eisini, at dømi eru um, at tað gingu arbeiðsleys á fiskavirkjum í Havn, samstundis sum fiskavirkið í Vestmanna hevði brúk fyri fólk.

– Men hóast talan var um sama arbeiðsgevandi, kundi ongín krevja, at fólk fóru til Vestmanna til arbeiðis.

Ístaðin fingi tey so stuðul úr ALS.

Í kunngerðini var eisini

ætlanin at definera, hvat eitt fiskavirkið er.

Hendan definitionin er so flókt, at Karin Kjølbros hevur ikki hug at koma nærri inn á hana her.

Verkafeløgini eru sera ónøgd við definitionini og hava mótmælt henni.

Men eftir, hvat skilst á Karin Kjølbros, verður hetta neyvan tann stóri trupulleikin, tí tað væntar hon, at ALS og fakfeløgini ivaletst kunnu finna útav, sum hon tekur til.

Kunngerðin er í lotuni hjá fakfeløgnum til viðmerklingar.

Og hon ivast ikki í, at tað fer at bera til at finna eina semju, sum allir partar vilja góðtaka og verða nøgdir við.

– Tað, sum er avgerandi er, at vit eftirlit við øllum teimum fólki, sum eru í fiskavirkisskipanini og sum hava trygd fyri 32 tíma viku, og ikki kunnu taka lut á skeiðum og øðrum førleikagevandi tilboðum hjá ALS, ella kunnu átaka sær annað arbeiði, sigur hon.

Í hesum sambandi kann nevast, at helvitn av teimum, sum hava verið á teimum førleikagevandi skeiðunum, hava fingið arbeiði, skoytir stýrisformaðurin í ALS upp.

Hon sigur, at í lotuni verður kannað eftir, hvat ALS kann gera fyri at fáa tey í sving aftur, sum hava verið longest í skipanini.

– Ætlanin er eisini at stovna eina arbeiðsávisingar kafé, har bæði arbeiðsgevarar og tey, sum vilja hava arbeiði, kunnu skriva seg upp, og so verður alt lagt út á internetið, sigur Karin Kjølbros.

Míó kr.	'99	'98	'97	'96	'95	'94	'93	'92
Inntøkur	83	175	195	190	179	176	173	59
Arbeiðsloysisstuðul v.m.	45	96	115	145	199	175	284	80
Tekniskt úrslit	38	79	81	45	-20	1	-112	-21
Fyrisiting v.m. og fjggjarpostar netto	4	8	15	16	15	8	10	2
Úrslit av vanligum rekstri	34	71	66	29	-35	-7	-121	-23
Eginogn	154	120	49	-18	-18	-21	-30	60

ALS leggur stóran dent á at styrkja skipanina fjggjarliga, skuldi eitt bakkast komið aftur, sum tað fyrst í nítíðrunum. Tí er neyðugt við stórra eginogn, sum skipanin skal verða nógv sterk. Talvan vísir fjggjarligu gongdina hjá ALS í hováðstólum. Talvan vísir, at við arslók 198, var eginognin hjá ALS 120 milliónir, men fyrra hálvár í ár var hon komin uppá 154 milliónir. Íalt hevur skipanin havt eina inntøku uppá 1.230 millión og hon hevur gildið 1.059 millión í arbeiðsloysisstuðuli.

heldur enn at taka lut í alskyns sosialum útreiðslum, er, ALS heldur sinnað til at styrkja skipanina fjggjarliga, so at hon verður før fyri at átaka sær eitt skræðl, sum tað fyrst í nítíðrunum, uttan at botnurin skal fara undan henni, og at hon nýðist at læna pening, hækka inngjaldið og lækka útgjaldið.

– Tað er ein stóða, sum vit ikki vilja koma í aftur.

– Men annars hava vit bæði fólk og teknisku útgerðina til at umsita ein barnburðargrunn.

– So tað kunnu vit lættliga gera fyri landsstýrið.

– Men tað er ongín stýringur sum heldur tað vera skilagott at vevja ein barnburðargrunn upp í Arbeiðsloysisskipanina.

– Tí so kann tað lættliga henda, at treytin fyri einum

dyggum barnburðargrunni verður tað, at arbeiðsloysið er lítið.

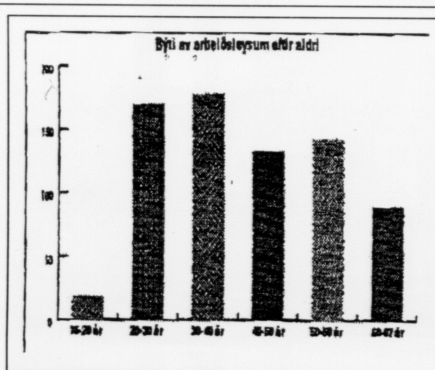
– Men hvat nú, um arbeiðsloysið tekur at veksa, skal barnburðargrunnin so skerjast ella takast av.

Karin Kjølbros sigur, at ALS- stýrið tí heldur, at tað tænar barnburðargrunnin best at hann er ein fullkomiliga sjálvstøðug eind, sum ikki kann røstast, hóast tíðirnar aftur fara at versna.

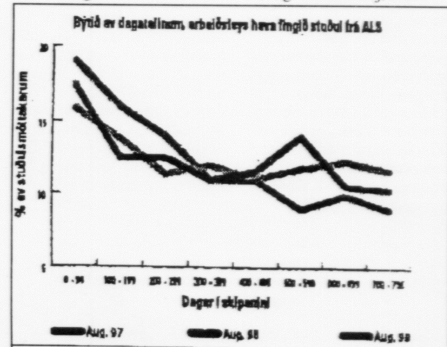
Hon vísir eisini á, at inngjaldið til ALS er lækkað 0,75% bæði hjá arbeiðsgevarum og lóntakarum.

– Sostatt er 1,5% leysgivið, sum politiski mynduleikin kann umhuga at brúka til ein barnburðargrunn.

– Men umsita ein slíkan grunn, tað kann ALS lættliga gera fyri landsstýrið, leggur hon afturat.

Meginparturin av teimum arbeiðsleysu eru konufólk, 65%. Men talvan vísir, at arbeiðsloysið rakar ikki nakran ávísan aldursból meirari enn nakran annan. Á talvuni sæst, hvussu nógv arbeiðsleysu eru í hvørjum aldursbólki. Tó er tað hugvekjandi, at hjá konufólki er størsta arbeiðsloysi í aldursbólkinum ímillum 25 og 34 ár, t.v.s. í besta burðardygga aldrinum

Myndin vísir gongdina seianstu árin, hvussu nógv dagar tey arbeiðsleysu fingi stuðul frá ALS. Talvan vísir, at í 1997 og 1998 er dagatalið áleið tað sama. Men síðani er ein stór broyting hend og nú eru fólk lutfalsliga stutt í skipanini. Í 1997 vóru arbeiðsleys í ALS í 369 dagar í miðal, í 1998 vóru tey 381 dagar í miðal, men í ár eru tey „bara“ 305 dagar í miðal í ALS. Hetta merkir, at fólk fáa arbeiðið skjótari aftur nú, enn tey hava fingið. Utan iva er orsökini, at tað er lættari at fáa arbeiði svirhøvar. Men ein orsök er uttan iva eisini, at tey førleikagevandi tiltøkini hjá ALS hava hjálpt, sigur Karin Kjølbros, stýrisformaður í ALS.

sosíalúrin

Altíð fyrst við

www.sosialurin.fo